

Motion till riksdagen 2020/21:154

av **Hampus Hagman (KD)**

Inrätta en författningsdomstol i Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en författningsdomstol i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Många demokratiska stater bygger på idén om maktindelning mellan den lagstiftande, den verkställande och den dömande makten. Detta synsätt är en god grund för hur en demokrati bör fungera.

Synsättet rimmar väl med naturrätten – tanken på grundläggande universella värden som gäller oberoende av politiska majoriteter. Till de grundläggande universella värdena hör bland annat rätten till liv, hälsa och frihet, samt yttrandefrihet, religionsfrihet och äganderätt. I Sverige har vi inte en naturrättslig tradition utan istället en rättspositivistisk tradition. I denna rättstradition utgår rätt och fel från lagstiftningen, och kan därför ändras beroende på politiska majoriteter.

Synsättet rimmar också väl med den kristdemokratiska människosynen, där alla människor och system är ofullkomliga, som leder till slutsatsen att makt behöver balanseras både vertikalt och horisontellt i samhället.

Den vertikala maktindelningen i Sverige får sägas vara långtgående, genom det starka kommunala självstyre vi har. Den horisontella maktindelningen är däremot inte lika utvecklad. Det finns en maktindelning mellan den lagstiftande makten, riksdagen, och den verkställande makten, regeringen, men den dömande makten har inte samma ställning. Detta behöver ändras. Sverige behöver en författningsdomstol med befogenhet att pröva lagstiftning gentemot de grundlagsskyddade mänskliga fri- och rättigheterna.

De institutioner och procedurer som finns för lagprövning idag är inte tillräckliga, och den svaga ställning dessa har gör att det inte går att tala om någon maktindelning. Det remissförfarande som sker är enbart rådgivande. Detsamma gäller den konstitutionella granskning som Justitiedepartementet genomför. Lagrådet har en stor tyngd och gör sin granskning självständigt, men inte heller deras synpunkter är bindande. Konstitutions-

utskottets politiska sammansättning utifrån riksdagsmandaten innebär att det inte heller där går att tala om en lagprövning.

Kristdemokraterna har länge ansett att det finns behov av en svensk författningsdomstol med detta syfte. Författningsdomstolen ska vara oberoende och kunna pröva lagförslag och andra politiska ärenden, med befogenhet att häva beslut som strider mot grundlagarna. Inrättandet av en författningsdomstol markerar att Sverige tar frågan om lagars och andra normers förenlighet med grundlagen på allvar. En författningsdomstol kan också stärka enskilda människors möjlighet att hävda sina fri- och rättigheter gentemot statsmakten.

Mot denna bakgrund bör en grundlagsutredning snarast tillsättas för att utreda hur en författningsdomstol bör inrättas, hur dess ledamöter bör tillsättas, hur deras mandatperioder bör se ut och liknande frågor kring detta. Detta bör ges regeringen till känna.

Hampus Hagman (KD)